

СТОЛИЧНА ОБЩИНА – РАЙОН „МЛАДОСТ“
ДЕТСКА ГРАДИНА № 59 „ЕЛХИЦА“
гр. София, ж.к. „Младост – 3“, ул. „Д-р Николай П. Николаев“ №11;
Телефон: 02/ 875 90 29; e-mail: info-2213970@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

17.9.2026 г.

X Мария Галчева - Стоицова

Мария Галчева - Стоицова

Директор

Signed by: Mariya Georgieva Galcheva-Stoitsova

Заповед №542/35/15.09.2026 г.

МЕХАНИЗЪМ

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДГ № 59 „ЕЛХИЦА“ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоза се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогическия и непедагогическия персонал, родителите, децата и учениците в изграждането на сигурна среда. Тя трябва да се базира на основни принципи и положения, да съдържа цели, стратегии, очаквани резултати и отговорности за всички участници в процеса на предучилищното и училищното образование.

Основни цели на политиката за превенция и интервенция на насилието са:

- Да създаде позитивна култура и климат в детската градина, училището, центъра за подкрепа за личностно развитие, специализираното обслужващо звено;
- Да повиши осведомеността на всички участници в процеса на предучилищното и училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;
- Да разработи система за превенция, която създава условия за превантивна работа с групата/класа и включва децата в образователни дейности, семинари, работилници, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, доразвиват чувствителност към границите на другия, етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое – не, как да се реагира на неприемливо поведение, др.;

- Да създаде система за интервенция като разработи или разясни съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, вкл. по отношение на идентифициране и сигнализиране;
- Да създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Да развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за детската градина, училището, центъра за подкрепа за личностно развитие, специализираното обслужващо звено, служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др.;
- Да създава механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

В допълнение на принципите в системата на предучилищното и училищното образование, цитирани в чл. 3, ал. 2 от ЗПУО, политиката за сигурна образователна среда следва да се базира и на следните специфични принципи:

- ✓ Позитивна култура и климат, които:
 - Приемат различието и разнообразието и се базират на принципите на приобщаващото образование
 - Дават възможност за развитие на сигурна среда, в която децата открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието
 - Насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;
- ✓ Ефективно лидерство;
- ✓ Прилагането на цялостен институционален подход;
- ✓ Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците;
- ✓ Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, в т.ч. информиране, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне с насилието;
- ✓ Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция (вкл. мерки по информиране), които:
 - Развиват емпатия, уважение и резилианс сред децата
 - Ясно адресират агресивно поведение
 - Изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие;
 - ✓ Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаи на насилие и тормоз;
 - ✓ Координация и последователни усилия от страна на институцията за изграждане

на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда;

- ✓ Партньорство с родителите;
- ✓ Непрекъсната оценка и проследяване на ефективността на цялостната

политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

1. Същност на понятието „тормоз“

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група. Тормозът е аспект на агресивния стил, пренебрежение към правата на другите, обезценяване на причиненото страдание, което повишава риска от асоциално поведение (бягство от вкъщи, кражби, участие в банди, проблеми с полицията, употреба на алкохол и дрога).

Насилието между децата в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни измерения и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
- повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде и **виртуален**. Тук спада разпространението на: обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook; разпространяване на материали, които уронват

достойнството на детето или го унижават; снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса!

2. Същност на понятието „насилие“

Насилие над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Физическо насилие е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

Психическо насилие са всички действия, които могат да имат вредновъздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

Сексуално насилие е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

Пренебрегване е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

3. Признаци, по които може да се разпознае насилието и тормоза

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или честичервени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносричниотговори;
- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие,отпадналост;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието,упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитиена детето;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- занемаряване - постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сресва косата си;
- психосоматични симптоми като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст);
- наблюдават се промени в навиците.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

4. Задължение на всеки учител е:

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

Разлики между тормоз и закачки или игра между децата

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои – от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и

нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, **то най-вероятно става дума за игра.**

- Ако някое от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а друго дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, **то най-вероятно става дума за тормоз.**

- Ако детето не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението **може да е тормоз.**

- Ако детето, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.

- Ако детето, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, **това е тормоз.**

- Ако дразненето е за нещо, което детето не може да промени (височина, носене на очила, тегло и др.), тогава **може да е тормоз.**

- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, **това е тормоз.**

- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това **може да е тормоз.**

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

5. Мерки за намаляване на риска от насилие и тормоз между децата :

5.1. На всички нива на защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност.

5.2. Запознаване на учители и родители със Заповед № РД 09- 5906 / 28.12.2017 г. и с настоящия „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите на предучилищното и училищно образование“, утвърден и гласуван от Педагогическия съвет на ДГ №59 „Елхица“.

5.3. Провеждане на планирани ситуации с цел информиране от учителите по групи „Какво е насилие и тормоз? Как да го разпознаваме?“

5.4. Разговори с родители на родителски срещи и в приемното време на учителите по групи;

5.5. Извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година;

5.6. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с насилието и тормоза в детската градина.

6. Начини за противодействие на насилието и тормоза между децата в ДГ №59 „Елхица“

6.1. Създаване на Координационен съвет (Диагностичен екип), който да отговаря за планиране и координиране на усилията за справяне с тормоза:

РЪКОВОДИТЕЛ: Р.Данчева – Главен учител Приобщ. обр. и членове: психолог-Десислава Маркова, Мария Йорданова - Главен учител ПУП, Миглена Димова- старши учител, Евелина Иванова – специален педагог;

6.2. Провеждане на групови занимания с децата по посока превенция на насилието;

6.3. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз - вътрешно-методическа квалификация и групови тренингови форми с учителите, свързани с емоционални и поведенчески проблеми при децата, свързани с овладяването на ефективни модели за емоционален комфорт и стабилност у децата;

6.4. Системна работа с родителите за единодействие на детската градина и семейството по въпросите, свързани с превенцията на насилието.

7. Процедури и алгоритъм при установени случаи на насилие:

7.1. Инциденти, свързани с физическо насилие:

7.1.1. При настъпване на инцидент, който би могъл да застраши живота и/или здравето на децата всеки служител в ДГ е длъжен незабавно да уведоми член на ръководството;

7.1.2. В случай, че инцидентът е свързан с физическа опасност за живота/здравето на дете, свидетелят на инцидента или служителят, разбрал пръв за него, веднага сигнализира медицинското лице за извършване на медицински преглед на пострадалото дете;

7.1.3. Медицинските лица извършват първоначален преглед на пострадалото дете (пострадалите деца) и регистрират състоянието му (им) в регистрационната книга;

7.1.4. Ако медицинското лице прецени, че е необходимо уведомяване на Спешен център, се повиква спешна медицинска помощ на телефон 112. Незабавно след това се уведомяват и родителите /настойниците на пострадалото дете, като разговорът се регистрира в дневник-регистър;

7.1.5. Ако инцидентът е свързан с физическо насилие, което да е предизвикало физически травми, незабавно се уведомяват и органите на реда (Отдел за закрила на детето), както и родителите/настойниците на детето (децата);

7.1.6. При необходимост за изясняване на случая ръководството на Детското заведение извършва писмено уведомяване на съответните институции;

7.1.7. **Координационния съвет/Диагностичен екип/** планира и осъществява дейности с възпитателна функция спрямо детето (децата), иницирали и/или извършили физическа саморазправа.

7.2. Инциденти, свързани с психическо насилие:

7.2.1. При постъпване на сигнал, свързан с данни за упражнено психическо насилие върху деца, всеки служител в Детската градина е длъжен незабавно да уведоми ръководството;

7.2.2. Координационния съвет уведомява психолога и учителя на групата;

7.2.3. Учителя на групата със съдействието на психолога извършва проверка по случая;

7.2.4. Учителят на групата по телефона уведомява родителите на пострадалото дете, изпраща уведомление и в писмен вид на домашен адрес; Координационния съвет – регистрира в дневника - регистър дата и час на обаждане и изходящ номер на уведомителното писмо;

7.2.5. След изясняване на случая учителят в групата прави предложение, съгласувано с психолога за предприемане на превантивни мерки и/или последващи действия – уведомяване Отдела за закрила на детето към „Дирекция социално подпомагане”, разговор с родители и др. подобни;

7.2.6. Ръководството на детската градина взема решение и извършва писменото уведомяване на съответните институции (при необходимост);

7.2.7. Извършване на последващи действия – тематични часове, беседи и разговори с психолога, разговори с родителите и/или други подходящи според случая възпитателни мерки.

Настоящия Механизъм е приет на Педагогически съвет на 15.09.2026 г. с протокол № 1 и утвърден със заповед на директора № 542/35/ 15.09.2026 г.